

Ve zkratce o zkratkách

Ačkoli již v *Chemických listech* vyšel velmi hezký a seriózně napsaný úvodník pana profesora Josefa Horáka o správném užívání zkratk v odborném textu¹, (kteroužto poznámkou bych ráda všechny autory nenápadně na tento úvodník upozornila), nemohu odolat a pod tíhou zážitků poslední doby se k tomuto tématu nevrátit.

O Vánocích mi kdosi místo spořádaného zaslání PF popřál KraVa ŠtaNoRok, během reklamaci jsem stále řešila FAQ, kamarádka mi plakala do telefonu kvůli pozitivnímu testu PAS, stálo mě hodně sil rozšifrovat zkratku DNA jako Digital Network Architecture a ve zprávě SMS jsem našla jen TNXI.0E6. Skutečnost, že informační schůzka v MŠ o ŠVP nesouvisela nijak s možností odeslat děti na ozdravný pobyt do přírody, ale pojednávala o školním vzdělávacím programu, mou potřebu vyjádřit se k tématu zkratky a jejich správné užívání jen a jen prohloubila. Nebudu zastírat, že i stále častější debaty s autory článků na téma, zda seznam zkratk a jejich správné zavádění v textu není vlastně zbytečná práce, mi dodaly iniciační energii pro sepsání tohoto úvodníku.

Dovolte mi tedy pár úvah a postřehů na toto téma.

Zkratky se na nás v současné době hrnou ze všech stran, ať už vlivem pronikání angličtiny do běžné mluvy, rozvojem různých sociálních sítí či vlivem pokroku v různých odborných odvětvích. Některé zkratky jsou nám všem notoricky známé, jiné zná jen úzký okruh zasvěcenců. Hlavně s touto skutečností je potřeba počítat při psaní jakéhokoli textu.

Využívání zkratk s sebou nese i mnohá na první pohled neočekávaná úskalí.

- Stejná zkratka může být v různých oborech (a někdy dokonce i v rámci jednoho oboru) používána pro více významů a následkem toho její vytržení z kontextu může mnohdy čtenáři zamotat hlavu. Pomineme-li asi jasný fakt, že není možné v jednom textu použít stejnou zkratku pro různé významy, mělo by být snahou autorů i redaktorů, aby toto nedopustili ani v rámci jednoho odborného časopisu.
- Zkratky se mohou měnit – jako jeden příklad za všechny nám může posloužit dobře známá zkratka EMEA, která byla nahrazena zkratkou EMA (European Medicines Agency).

- Přílišné hromadění zkratk ubírá textu na srozumitelnosti a přehlednosti – odstrašujícím příkladem budiž nanoUHPLC-AP-MALDI MS/MS workflow with CID² v názvu článku.

- Autor chtě nechtě musí přijmout, že i v užívání zkratk je nutné zachovávat určitá pravidla. Mezi tato pravidla patří například nutnost zkratku při jejím prvním použití v textu vysvětlit a následně ji důsledně používat. Speciálně u tohoto bodu bych si ráda přihrála naši redaktorskou polívčičku a poprosila všechny autory, aby na výše zmiňovanou skutečnost nezapomínali. Ušetřete nám tím mnoho práce.

Specifickou problematikou, se kterou se setká autor každé odborné publikace, je pak užívání zkratk v citacích použité literatury. Zde si dovoluji upozornit, že *Chemické listy* v citacích dokonce vyžadují použití zkratk časopisů, a protože jejich nalezení může být v některých případech docela oříšek, připomínám, že správnost té které zkratky si autoři mohou ověřit pomocí *Chemical Abstracts Services Source Index*³.

Aby mezi žertíky, které vám doufám zpříjemnily čtení, nezapadlo těch pár důležitých věcí, na které bylo mým záměrem upozornit. Žijeme v moderním světě a ten se rychle mění. Jsme zahlceni různými podstatnými i nepodstatnými informacemi a co bylo před pár dny aktuální, se dnes zdá zastaralé. Nejinak je tomu i se zkratkami. Nové se učíme a nepoužívané zapomínáme. Budme tedy v jejich používání uvážliví, protože jen v tom případě nám budou užitečným nástrojem. V opačném případě nám mohou živit (a nejen ten profesní) nepřijemně zkomplikovat.

Krásné léto všem přeje

Eva Benešová

LITERATURA

- Horák J.: *Chem. Listy* 105, 229 (2011).
- Ryumin P., Brown J., Morris M., Cramer R.: *Int. J. Mass Spectrom.* 416, 20 (2017).
- <http://cassi.cas.org/search.jsp>, staženo 3.5.2018.